

שמעתא עליבא דהלכתא

גליון תקכ"א | פרשת בחוקותי בחול"ב | תשפ"ב | קהילת הניכוי הישיבות | רמות ב' | ירושלים תובכ"א

שמעתא אליבא דהלכתא

משיעורי הרה"ג הרב יוחנן בורגר שליט"א
מו"ץ וראש כולל הוראה רמות ב'

היכן יש חובה לעשות מחיצה בין גברים לנשים

א. איסור הסתכלות, קריבה וקלות ראש. ב. הפרדה בין אנשים לנשים. ג. למנוע קלות ראש או הסתכלות. ד. בבית הכנסת. ה. מהתורה או מדברין. ו. הנשים רואות את האנשים. ז. גובה המחיצה. ח. שלא בשעת תפלה - דרשה וחופה. ט. עשייתה בשבת. י. עוד בענין מחיצה שלא בשעת תפילה ומוחוץ לבהכ"נ. יא. גדר קבוץ אנשים - שבע ברכות ובית אבל. יב. מלמדת תלמידים.

א. הפרדה בין אנשים לנשים

תנן **בסוכה** (נא) מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, במוצאי יו"ט הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול. ואיתא בגמ' (נא: - נב:) מאי תיקון גדול אמר ר"א כאותה ששנינו חלקה היתה בראשונה והקיפיה גזוזטרא והתקינה שיהיו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה. ת"ר בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ והיו באים לידי קלות ראש, התקינה שיהיו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים ועדיין היו באין לידי קלות ראש, התקינה שיהיו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה, היכי עביד הכי והכתוב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל, אמר רב קרא אשכחו ודרוש וספדה הארץ משפחות משפחות לבד משפחת בית דוד לבד ונשיהם לבד, אמרו והלא דברים ק"ו ומה לעתיד לבא שעוסקין בהספד ואין יצר הרע שולט בהם אמרה תורה אנשים לבד ונשים לבד עכשיו שעוסקין בשמחה ויצר הרע שולט בהם על אחת כמה וכמה, ע"כ.

ב. למנוע קלות ראש או הסתכלות

ועי' ברמב"ם בפירוש המשניות (סוכה פ"ה מ"ב) שפירש דתיקון גדול היינו תיקון גדול התועלת, והוא שהיו מכינים מקום הנשים ומקום גדרו לאנשים, ומקום הנשים למעלה על מקום האנשים גבוה ממנו **כדי שלא יסתכלו** האנשים בנשים, ע"כ. והביאו **התוס'** יו"ט שם וכתב שהדין עמו. וביאר שההסתכלות של האנשים בנשים היא אסורה משום שמביא לידי קלות ראש, כי הוא ימשך בך כתיב (בראשית פ"ו) ועוד משום קישוי לדעת, ושמה יראה קרי, כ"ש בחצרות בית ה', ע"כ.

וכן **הפסקי יו"ט** (סוכה סג) פירש שהוציאו זיוון בכותלי העזרה סביב שיעמדו עליהן הנשים ויראו השמחה מלמעלה, והאנשים יעמדו למטה בעזרה **ולא יוכלו האנשים להביט בנשים**, שהיו לה מחיצות סביב ועשויות כמין סריגי חלונות, שהנשים בפנים רואות מבחוץ ושבוין לא יוכלו לראות מבפנים, ע"כ.

אלא דעי' ברמב"ם ביד החזקה בהלכות לולב (פ"ה ה"ח) שכתב שהיו מתקנין במקדש מקום לנשים מלמעלה ולאנשים מלמטה כדי שלא יתעברו אלוע עם אלו. וכ"כ בהלכות בית הבחירה (פ"ה ח"ט). וכן הוא במאירי (סוכה שם ד"ה מ). **והרע"ב** (שם) כתב שעשו כן כדי שלא יבואו לידי קלות ראש, ע"כ. אולם י"ל דמש"כ הרמב"ם שלא יהיו מעורבים, וכן מש"כ הרע"ב שלא יבואו לקלות ראש היינו שע"י הסתכלות יבוא לידי קלות ראש ועירוב, וכן מבואר בתוס' יו"ט (שם) ובמהר"ם שיק (או"ח סי' עז).

אלא דעי' באג"מ (או"ח ח"א סי' לט ד"ה וממילא) שכתב דלעולם החשש הוא משום קלות ראש, דאם משום הסתכלות מה סברו בראשונה שהיו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ, אע"כ לא חששו שישתכלו בכוונה ליהנות שזה אסור אף במקומות המגולים, אלא דכשראו שבאו מזה לידי קלות ראש שהוא להרבות שיחה ביניהם וכדו', התקינה לעשות הפרדה, ע"כ. ולכאוי' דבריו משמע מהא דקידושין שהבאנו להלן אה"ז ש' שהרי שם עשו הפרדה ולא מחיצה ממש ומרש"י שם שכתב שעשו כן למנוע שלא יבואו לשאת ולתת יחד משמע שאין החשש מפני הסתכלות אלא מחיצת קלות ראש. וכן בשו"ת שרידי אש (אה"ע סי' עז אות ה) נקט שהוא מפני התערבות. ועי' באג"מ (או"ח ח"א סי' מג) דלפי טעמו נקט דמועיל מחיצה מזוככת המפרידה ביניהם, אלא שכת' שלמעשה צריך שתהיה אטומה משום שיש נשים שמתלבשות שלא בצניעות ואסור לקרות ק"ש כנגדן.

אלא שבמב"ם ובר"י מבואר דמשום הסתכלות אתייגן עלה. וכן פסקו המהר"ם שיק (שם) והתשורת ש"י (ח"א או"ח סי' קכה).

ג. בבית הכנסת

ומדברי הש"ס סוכה לכאורה יש ללמוד שבבהכ"נ דדומה למקדש (דמקדש קטן הוא) יש חובת מחיצה. וכן נקטו המהר"ם שיק (שם) והתשורת ש"י (שם). וכ"כ באג"מ (או"ח ח"א סי' מא ד"ה ומה) ובמשנת רבי אהרון (או"ח סי' יג ד"ה אב). וכן מבואר בכל הפוסקים המובאים להלן. וכן נהגו מדור דור. ועיי"ש במהר"ם שיק שכתב שאסור להתפלל שם אם אין מחיצה. וכן נקט האג"מ (ח"ה סי' יב אות א) ועיי"ש (או"ח ח"ה סי' יב אות ב) שכת' בענין חובת מחיצה בבהכ"נ לחצוץ רק בפני אשה אחת או שתיים, שבכל הדורות נהגו שלפעמים היתה כנסת אשה ענייה לבהמ"ד לקבל צדקה, או אבלה לומר קדיש, וההלכה למעשה בעניין זה צ"ע. ומי"מ בבהמ"ד שבכל שבת תרצה אפי' אשה א' לבוא בקביעות אסור, ורק באקראי אפשר להתיר עד ב' נשים ולא יותר. ויש ראה שמן הדין אפשר להניח לאשה א' להכנס לבהמ"ד, מהשו"ע (או"ח סי' רפב סי' ג) שכתב שמעיקר הדין אשה עולה למנין שבעה קרואים.

ד. מהתורה או מדרבנן

ולכאורה אע"פ שאיסור הסתכלות הוא מה"ת, מ"מ חובת מחיצה י"ל שאינו אלא מדרבנן, דחששו שלא יבואו להסתכל. אלא דעי' באג"מ (או"ח ח"א סי' מא ד"ה ומה שרצה) שכת' שבמקדש היה חובה מה"ת וכמו שדרשו בסוכה שם, אלא שיש מקום לומר שרק במקדש היה אסור מדאיו משום דין יראה דומקדשי תיראו, וא"כ בבהכ"נ הוא רק מדרבנן שאסרו גם בהם קלות ראש (ולא מהני גם תנאי ליה), אבל בשעת התפלה וכשמזכירין שם שמים ודברי תורה וקדושה מסתבר שהוא דאורי', ע"כ. והצ"א (ח"ז סי' ח) תסב בשם זכרון יהודה (גרינוואלד ח"א סי' סג) שחיוב מחיצה בבהכ"נ נוגע באיסור דאורי' משום את מקדשי תיראו, ומשום אל תסג לבול עולם כמשמשים מנהג ישראל הקדושים מעולם שעושים המחיצה הנ"ל באופן שלא יוכלו להסתכל.

ה. הנשים רואות את האנשים

והנה מלשון הרמב"ם והרי"ד שכתבו כדי שלא יסתכלו האנשים בנשים. משמע שהחשש הוא רק על אנשים. וי"ל דהיינו טעמא כי איסור הסתכלות הוא משום קרי. וכן מבואר מסינהדין (מה), ונשים כיון שאינן בכלל איסור טומאה י"ל דאינן בכלל איסור הרהור. וכן דעת הבר"כ (יו"ד סי' שלה אות ה). וכן מוכח ממה שפסק השו"ע ביו"ד סי' קצ"ה (סעי' טו-טז), עיי"ש. אלא שהחינוך (מצוה קפח) כתב שגם להן אסור להרהר אחר האנשים זולתי באיסוריהן. ועי' בחי' החת"ס (שם ד"ה נשים) שכת' לחלק דכרכו של החינוך. ובאג"מ (אה"ע ח"א סי' סט) ביאר שיש שני חלקים באיסור הרהור, א' משום ושמירתם שהוא שלם יבא לידי טומאה והוא בכל הרהור. ב' משום קרא דאחרי עיניכם שהוא איסור מלהרהר לעשות עברה דזנות, ובחלק זה גם נשים בכלל (וזוהו כוונת החינוך), עיי"ש. והארכנו בשמעתא עמיקתא גליונות ש"י ושע"ב. ולפי"ז י"ל שהם יכולות לראות את האנשים בשעת התפלה, וכן הוא להדיא בפסקי רי"ד הנ"ל, ולדא כהתשורת ש"י (שם) שכתב דאפילו הנשים לא יראו את האנשים. וכן המנהג ברוב המקומות. וכן הביא המשנה הלכות (שם ד"ג ומיהו).

ו. גובה המחיצה

ועי' באג"מ (או"ח ח"א סי' לט ד"ה היוצא) שכת' שבבהכ"נ טוב יותר לעשות גזוזטרא שהנשים יהיו למעלה, ואם מאיזה טעם קשה לעשות כן צריכים לעשות מחיצה ממש שתמנע מלבוא לידי קלות ראש, ולא סגי במחיצה של י' טפחים כי הרי יכולים להרבות שיחה עם הנשים בלי שום קושי, אלא צריכים לעשות מחיצה גבוהה, אבל מסתבר דסגי בגבוהה עד אחר הכתפים, דהרי אף אחר התיקון הגדול לא נזכר שהיתה שם רק גזוזטרא וסתם גזוזטרא אינה במחיצה עיין עירובין (פג) כו' ונמצא שנראו הנשים, ואף שלא נראו האנשים שעמדו תחת הגזוזטרא מ"מ הרי נראו האנשים העומדים באמצע, ע"כ. ומבואר דס"ל שאם הנשים למעלה לא צריך מחיצה ואם הן למטה צריך מחיצה עד כתפיהם. וכן למד מדבריו בשו"ת דברי יואל (או"ח סי' ט).

אולם לפי הרמב"ם ודעימיה דדחי' הסתכלות אין הדברים מוכרחים ואדרבה בפסקי יו"ד מבואר להדיא דבעינן מחיצה שא"א לראות את הנשים. וכן פסק דברי יואל (שם). וכן נ"ר דעת השבט הלוי (ח"ה סי' רפא על סעי' יג ח"א סי' כט) ונקט דבעינן גובה איש. וכן נקטו המשנה הלכות (ח"ה סי' סט) י. והביא ש"כ נמי המחיצה צריכה להיות מכסה ראש הנשים כולו. והאג"מ גופא (או"ח ח"א סי' מג) כתי' שמהראוי כשאפשר לעשות גבוהה שלא יתראו הנשים כלל.

פניני הלכה

האם צריך לעמוד באמירת מזמור לתורה

כתב העולת תמיד (סי' א' ס"ק ח) ונ"ל יש לומר פרשת הקורבנות בעמידה, דהא תנינא (ובחס טו) דיושב פסול בעבודה.

וכ"כ המג"א (ריש סי' מ"ח) פרשת הקורבנות יאמר בעמידה, דוגמת הקורבנות שהיו בעמידה (עי"ה).

וז"ל העמק ברכה (מג"א הורו"ק אבי השליח - סוף סדר הקורבנות סי' י"ט) פרשת התמיד ושאר עניני הקורבנות טוב לאומרם בעמידה דומיא דהקרבנות שהיו הכהנים עומדים בעבודה.

והיד אהרון (לגרי"א אלפנדי - ריש סי' א') הביא דברי הערו"ת וכתב ע"ז - וכן שמעתי משם האר"י זצוק"ל. וכן יש לומר מזמור לתורה מעומד. כן מצאתי במהר"י סרוג ז"ל. עכ"ל והביאו הבאר היטב (סי' א' ס"ק י"ב).

וכ"כ בקיצור שו"ע (סי' י"ד ס"ד) מזמור לתורה אומרים בעמידה ובשמחה שהוא במקום קרבן תודה.

והנה באליה זוטא (סי' ח) כתב דיאמר פסוקי הקורבנות בעמידה דיושב פסול לעבודה. אולם באליה

רבא (סי' א' ס"ק י') הביא דברי הערו"ת, וכתב דיש לגמגם בדבריו, דזכי הוא ממש בכל דינים כמקריב קרבן. גם נ"ל ממי"ש הבי"ב בסי' ק"ב בשם ר' ירוחם (נתיבג' ח"ד כו ע"ב) ז"ל אם היושב קורא קורבנות או פסוקי דזמרה אסור כנגד המתפלל ע"כ, משמע דדומת לישוב שאין מתפלל כנגדו. וכן משמע בפרישה (סי' ב) ע"ש. ואף

דלקמן סי' צ"ח (סי' ט) טעמא דתפילה בעמידה משום דהיא במקום קרבן, אפשר דשאני תפלה. שו"ר בספר ווי עמודים (עמוד העבודה פ"ח) בשם עמק ברכה (סי' י"ט) פרשת התמיד ושאר עניני הקורבנות טוב לאומרם בעמידה דומיא דקורבנות, ע"כ. מבואר דלאו חיובא הוא אלא טוב לאומרם ובסימנים בגליון שם כתב (השליח) צריכים לאומרם בעמידה, ולא דק בלשון בפנים.

והמאמר מרדכי (סי' ק"ב ס"ק ב) כתב נמי להוכיח מדברי הראשונים שהובאו בשו"ע בסי' ק"ב ס"ב, דאם עוסק בדברים שהם מתיקוני התפלה יכול לישוב בצד המתפלל ואפי' עוסק בפרק איהו מקומן. דא"כ לקרוא פרק איהו מקומן בעמידה. אלא דסיים - ומ"מ אני חושש לדברי הרב ז"ל ונוהג לקרוא אותו מעומד וכן כל הקורבנות.

אולם המור וקציעה (סי' מ"ח הביא דברי המג"א וכתב ע"ז - ולא חזינא לאבא מרי הגאון החסיד זצ"ל דעביד הכי, אלא תמיד היה יושב באמירת פרשת הקרבן וכו', ולא נודע לי טעמו אבל באמת כך נראה לעי"ד שאין לנהוג אמירתן בעמידה. כי דווקא התפילה נתקנה לנו נגד הקרבן כמי"ש רז"ל תפילות כנגד תמידים תקנום, ולכן הארכינו המחברים לבאר לנו דמיון התפלה ודיניה דוגמת הקרבן, כמי"ש לקמן סי' צ"ח וקי"מ, ולא אשתמיט חד מנייהו למדכר הכי בני פרשת הקורבנות.

וכן התבואות שור (בסוף ספרו בסדר הקורבנות) הביא דברי האליה זוטא, וכתב דהטור והנמשכים אחריו לא כתבו שום תנאי עבודה באמירה זו, ואפי' פרשת התמיד לא הביא שום פוסק שתאה בעמידה, זולת עמק הברכה הביאו המג"א סמ"ח, ומעולם לא ראיתי מאן דחש ליה, ונראה דס"ל דכיון דאמר כל העוסק וכו', א"כ אם כשאר כל העוסק בתורה בין עומד בין יושב, ואפי"ה מעלה כאילו עומד ומקריב. ע"ש באורך. ועי"ה בבר"כ (סי' א' ס"ק י"ד) הביא דברי האליה רבא. ושהרב שמלה חדשה כתב דלא ראה מאן דחש לדברי העולת תמיד. וסיים דכן עמא דבר.

זו. שלא בשעת תפילה - דרשה רחופה

והנה מדברי הש"ס **סוכה** שאמרו שאף בשעת תפילה חייבים לעשות מחיצה. וכן נקט **האג"מ** (אורח חיים סי' מא ד"ה ומח שרעה). וכן נלע"ד להוכיח מהא דאיתא **בקידושין** (פא.) אב"י ד"יר רבא דייר גולפי רבא דייר קנה אמר אבין סקבא דשתא ריגלא. ו**פרש"י** גולפי - מקום **קבוצת אנשים ונשים או לדרשה או לחופה** היה מסדר קנקנים של חרס הרבה ביניהם שאם יבאו זה אצל זה יקשקשו וישמע קול. דייר קנה - מסדר קנים שהעובר עליהן קולם נשמע. סקבא דשתא ריגלא - ריעוע של ימות השנה ליחוד ולעבירה ימות הרגל שיש קבוצת אנשים ונשים לטמוע דרשה ונותנים ונושאים זה עם זה, ע"כ. מבואר לחופה או דרשה צריך מחיצה ואפשר משום מיירי שלא בכהכ"נ, וא"כ ק"וי בבהכ"נ משום עווד מבואר דאף לדברים שאינם קבועים כל יום יש חובת מחיצה. אלא דבאמת יש לדייק איפכא דהרי אם חובת המחיצה מפורש הסתכלות, היה צריך מחיצה גמורה למנוע ראייה והיכי סגי בקנקנים או בקנים בלבד. וא"כ י"ל דנהגו כן משום מדת חסידות, אבל מן הדין לא צריך מחיצה בכה"ג, וכמו כן י"ל דבחופה ושאר דברי הרשות עיקר הקפידא אינה אלא שלא יהיה ערבוניא ולא חששו לשמא יבואו להסתכל. וע"י להלן בשם **הס"ח והב"ח**. וע"י **במדרכי** (שבת סי' שיא) שכת' בענין איסור עשיית מחיצה המתרת בשבת, דמחיצה שעושה לצניעות בעלמא כגון מחיצה שעושין (אות ה'). ומבואר איש לעשות מחיצה אף שלא בשעת תפילה. וכן יוצא לפי **האג"מ** המובא להלן דש"ל שכל שהוא לכלל הצבור חייב מחיצה. וכ"כ הוא ז"ל שם (אורח חיים סי' יא) דלצורך דרשה שאינה צריכ' דלצורך הגי"ל [ועי"יש דלצורך קירוב רחוקים היכן שאין אפשרות אחרת דבלא"י לא יבואו, אין למנוע מלמסור להם שיעור מחמת חסרון מחיצה, אם אין זה בשעת תפילה].

אלא דבהא **דהמדרכי** הגי"ל י"ל שאינה מחיצה מעיקר הדין אלא לחומרא וזה גופא הטעם דאין בזה משום מחיצה המתרת בשבת (וע"י להלן אות ח'). וכן משמע קצת **מהטשו"ע** שלא כתבו להדיא דין חובת עשיית מחיצה בשאר מקומות. וכן נראה ממש"כ

התוס' (קידושין פא. ד"ה סקבא) אא"כ נימא כדברי האג"מ דס"ל דגובה המחיצה אי"צ להיות עד הראש, עי"יש.

ה. עשייתה בשבת

ומי"מ אף בגונה דאיכא חיוב לעשות מחיצה, אכתי י"ל שאין בזה משום עשיית מחיצה המתרת, לא מבעיא לדעת **המ"א** סימן שט"ו ס"ק ג' דס"ל שמותר לעשות מחיצה גמורה בפני הספרים אם מכסה את הספרים לגמרי, כי בכה"ג סומך עליה בתורת כסיוו ולא בתורת מחיצה, דה"ה הכא אף אם עושה מחיצה גמורה שרי כי אין צורך אלא בכיסוי שלא יבואו לידי הסתכלות, ואף לדעת **האר"ר** (אות ג), **החמד משה** (ס"ק א) ו**המאמר"ר** (א החולקים על המ"א, הכא יודו, כי עד כאן לא חלקו אלא התם דטוף סוף המחיצה גורמת שהספרים יהיו ברשות אחרת המתיר תשמיש לפניהם, שאי"כ הכא דהפרדת החדר ע"יי מחיצה לא מועילה כלום, כי נמנעת הסתכלות היא במתירה ולא תלוקת הרשות. ואף **ההאג"מ** הגי"ל דס"ל דמחיצה בשעת התפילה היא חובה מה"ת נמי י"ל כי אף לדידיה לא בעינן מחיצה ממש, אלא דבר המונע התקרבות. וכן העירוני שפסק **הגרשו"א זצ"ל** (ועלה לא יבול ח"א מכתבים עמי רפא אות ט) וכן נקט **האז נדברו** (חיי"ג סי' ט) ע"פ הטעם שכתבנו. וע"י **במשנה הלכות** (חט"ו סי' קיג).

ז. עוד בענין מחיצה שלא בשעת תפילה ומחויין לבית הכנסת

וע"י **בספר קדאים** (סי' טצג) שכתב שעוודה שנשים יושבות בין האנשים שהרהורים שם, לא יתכן לברך שהשמחה במעונו. ועל אלה וכיוצא בהם נאמר (ירמי' ט"ו י"ז) **לעשית בסוד משחקים** ואעלזו וכת"ב (שעי"מ פכ"ח פס"ח) כי כל שכלחנות מלאו ק"א צואה בלי מקום (שם שם י"ג) כו', וע"כ. **וכ"כ המיהש"ל** (אע"פ כתובות פ"א סי' ב) כתב בשם הסי"ח שאין לברך שהשמחה במעונו היכן שיושבין אנשים ונשים בחדר אחד. וכן הביא **הב"ח** (אה"ע סי' סב אות יב) וכתב עוד בשם **המנהגים** (ספר המנהגים לרי"א טירנא, מנהג כל השנה הגהות אות יד) דאין מברכין שהשמחה במעונו היכא דאיכא חששא דהרהור עבירה. והביאו **הב"ש** (אה"ע סי' סב ס"ק יא). וכן הוא **בש"ך** (וי"ד סי' טצג סס"ק ז) **ובקשו"ע** (סי' קטט אות א). ו**בתשונות הב"ח** (החדשות סי' ה) הביא כלשון הסי"ח הגי"ל.

ומשמע מדבריהם שמלבד שאין לברך שהשמחה במעונו דאסור לשבת במקום כזה, שהרי במקום הרהור ודאי יש איסור, ועוד שאם לא אומרים שהשמחה במעונו ודאי היינו כי דבר זה הוא נגד רצונו ית'. אלא שמלשון **המהרש"ל והב"ח** משמע שהדין כן אף היכן שיושבים בחדר א' בהפרדה ללא מחיצה.

אולם ע"י **בלבוש** (אורח חלק המנהגים אות לא) שהביא בשם **הס"ח** שכל מקום שאנשים ונשים רואין זה את זה כגון בסעודת נישואין אין לברך שהשמחה במעונו. וכתב דאין נזהרין עכשיו בזה, ואפשר משום דעכשיו מורגלות הנשים הרבה בין האנשים ואין כאן הרהורי עבירה כל כך, דדמייין עלן כקאיני חיורא מתוך רוב הרגלן בניינו וכיון דדשו דשו, ע"כ. משמע מדבריו דלעולם אין איסור לשבת במקום שיש הפרדה (אע"פ שרואים זה את זה) אא"כ יש חשש הרהור. וכ"כ **הבית מאיר** (אה"ע שם על סעי' ז) **שהס"ח** מיירי שהיה פריצות, אבל היכן שאין פריצות ולא משום פריצות אין חשש פריצות א"ש. ו**באוצר הפוסקים** (סי' ה) הביאו עוד פוסקים שנקטו כן. ומבואר להלן שכן דעת **השבה"ל** להקל בדיעבד. אלא שני' **שהלבוש** מיירי במקום שלא היה פריצות, דאם יש משום פריצות כמו שמצוי בעוה"ר בזמננו, יש ודאי חשש הרהור ולא שייך למימר דדמייין עלן כקאיני חיורא, וודאי איכא חובת מחיצה.

שו"ר **באג"מ** (אורח חיים סי' מא) שנטטה שאין משום איסור זה במקום קבוץ לדבר הרשות, ואף בחתונות, דהא אשכחן באכילת הפסח שהיו אוכלין האנשים והנשים בבית א', דאין לך כל פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה, ואם יעשו מחיצה ביניהם הרי יחשבו כשתי חברות כדאיתא **בפסחים** (פג.) ועי"יש (וי"ד ח"ד סי' כד אות ג) שנקט שחיוב מחיצה הוא רק לדבר שפתוח לרבים והוא דבר צבונתי, והתונה נחשב כדבר פרטי. וע"י עוד בזה להלן. [ומי"מ עירובוניא ודאי אסורה לכו"ע. וכן מבואר להלן בשם הסי"ח. וכן הוא **בשער"ת** (סי' תקנז אות ה') בשם **הזכרון יוסף**. וע"י **בשו"ע** (סי' תקטט סעי' ד) שכת' שחיבים ב"ד להעמיד שוטרים ברגלים, שיהיו משוטטים ומחפשים בגנות כו' שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים, ויבואו לידי עבירה].

והשטב הלוי (ח"ח סי' רפא על סעי' ג) הביא דברי הלבוש ושכדבריו כתי' **בדרך פקודיך** (מצוה לה), וכתב ע"ז דבדאי צריך לעמוד ע"ז לכתחלה. וכשיש מחיצה בין אנשים לנשים בחדר א' גבוה יי טפחים אפי' אפשר להסתכל למעלה מן המחיצה מי"מ באמת יושבים הם דרך צניעות וא"א להם לתקן מחיצה גמורה כגובה איש, י"ל דלכו"ע אפשר לברך שהשמחה במעונו, אע"פ שמחיצה כזאת לא חייב כמחיצה קבוע בין בכה"נ של הנשים לאנשים, ע"כ. ומבואר שהיקל בדיעבד במקום שיש הפרדה. ו**בתשונות והנהגות** (חיי"ב סי' תרגא) כתב לאסור לגמרי בחתונות ללא מחיצה ע"פ הב"ח הגי"ל. וע"י **בספר קדושים תהיו** (ווילדמאן עמי לג הובא באוצר הפוסקים סי' סב סעי' ג ס"ק זז ג) שהביא חתימת הרבה רבנים בירושת"יו על האיסור לטעוד בחתונה שאנשים ונשים יחד.

י. גדר קבוץ אנשים – שבע ברכות וזית אבל

ויש לזון באיזה אופנים חל חיוב זה. דהרי יש מקומות דשכיחי נשי ואין בהם משום חובת מחיצה כגון בשוק וכדו', כמבואר במשנה **בכתובות** (עב.) ו**בשבט** (זו.). וכן מצינו שאפי' בעזרה של הבהמ"ק היתה נכנסת אשה ליד הכהן כמבואר **בסוטה** (טז.) ו**בתוס'** (שם ד"ה וכהן מניח). וע"כ לחלק בין מקום שרבים באים להתקבץ יחד, ובין מקום שרק יחידים באים למקום, וק"ו כשלא באים ע"יד להתקבץ כמו ברה"ר שכל אחד הולך לדרך.

והנה **האג"מ** (אורח חיים סי' לא ד"ה ובלא צורך) כתב דבמקום שלא באים להתקבץ אף במקדש היה מותר, שהרי חנה התפילה סמוך לעלי הכהן, וכהא דדחקה ונכנסה **בקידושין** (בב.) ו**תוס'** (שם ד"ה וכן) מותרות נשים ליכנס בעזרה, אף שנמצאים אשם, הרבה אנשים, אבל במקום שצריכין להתקבץ כהא דיתעורב בית האובה, צריך מחיצה להבדיל ביניהם. ועי"יש (אורח חיים סי' יא-יב וי"ד ח"ד סי' כד אות ג) שמסיק שהכל תלוי אם הוא קבוץ הפתוח לרבים דצריך מחיצה, ואם הוא פרטי אי"צ מחיצה. וע"כ כתב שבבית אבל בשעת התפלה צריך מחיצה [ועי"יש שאם הנשים אינן מסכימות לעזוב את החדר, נחשב זה לאקראי, ואין להמנע מלהתפלל מחמת זה, אלא ליכו האנשים המתפללים לזווית אחת שיוכלו לכוין שם. אבל בבית חתן מדינא אין צורך במחיצה, שאינו פתוח לרבים, אלא רק לבני המשפחה]. ולדעת המחמירים אף בחתונות וכדו', י"ל דבכה"ג לא חשיב דבר פרטי כי המונים באים שם משא"כ דבר משפחתי שהוא דבר פרטי. והכל לפי הענין.

מסקנא דרינא

א' הוזהרנו בכמה מקומות על הרחקה מעריות משחוק וקלות ראש המרגילין לערוה. ומהרחקות שנצטוונו הוא עשיית מחיצה בין אנשים לנשים במקום תפלה. ובית הכנסת שאין בו מחיצה אסור להתפלל שם. ב' המחיצה צריכה למנוע ראייה מאנשים לנשים. ומי"מ לדעת רוב הפוסקים אינה צריכה למנוע ראייה מהנשים לאנשים. וכן המנהג ברוב המקומות. ד' לא רק בבית הכנסת ולצורך תפלה יש חובת מחיצה אלא אף במקום קיבוץ של רבים כגון במקום דרשה, בבית אבל וכדו' יש חיוב זה, אלא שבמקום של יחידים כגון סעודת שבע ברכות משפחית וכדו', אין צריך מחיצה, אלא אם כן רבים מוזמנים שם. וי"א שהגדר בזה הוא שבאירוע שמתקבצים בו והוא פתוח לרבים כגון בבית אבל צריך מחיצה ואם הוא אירוע פרטי אי"צ מחיצה. ויראי שמים נוהגים כדעה האשונה.

וכן בספרו **מחזיק ברכה** (סי' מ"ח ס"ק ד) כתב דרבי"ב בתורה לא חשו לזה, ושכן העלה הרב מור וקציעה. וז"ל בספרו **קשר גודל** (סי' ז' אות ל"ח) - יוכל לומר מזמור לתודה מיושב דלא כמהר"י סרוק זצ"ל.

ואף הרב **כסא אליהו** (סי' מ"ח ס"ק ב) הביא דברי היד אהרון וכתב על דבריו דלא ראה נוהגים כן, וסיים - וכן פה עה"ק ירושלים ת"ו ראיית לרבים בתורה אומרים אותה מיושב.

ומצינו עוד **בשלטי צבור** (משפטי הזמירות וביאוריהן) דהביא דברי היד אהרון שכתב משמיה דהאר"י שיש לאומרן בעמידה. וכתב להשיג על דבריו דמלבד שכעת לא נמצא כתוב בדברי קודשו כלל מזה, אלא שלעני"ד יש לדקדק קצת מדבריו להפך והוא ממי"ש **בספר הכוונות** וז"ל ואף אם אומר פסוקים אחרים או סדר הקורבנות ושומע את הקהל אומרים ה' מלך וכו' צריך גם הוא לקום מעומד עמהם בעוד הקהל אומרים אותו וכו', דמשמע דבאומרו סדר הקרבנות היה מיושב.

ובאמת לענין מזמור לתודה מצינו מפרש בשער הכוונות דלא כדברי היד אהרון, וז"ל **שער הכוונות** (ענין תפילת שחרית) - ברוך שאמר צריך לקום מעומד, ויאמר אותו עד סיום הברכה מלך מהולל בתשבחות, ואח"כ ישב ויאמר מזמור לתודה מיושב. עכ"ל. וכבר עמד בזה **בשערי תשובה** (סיים נ"א וע"ע מי"ש בריש סי' מ"ח). ואף הרב **יפה ללב** (חז"ק על סי' נ"א ס"ק א) כתב לתמוה על דברי היד אהרון משמיה דמוהר"י סרוג זצ"ל, דהלא מוהר"י סרוג זצ"ל היה תלמדו וותיק מהאר"י, ובספר הכוונות מפי אריה כתוב להדיא להפך.

אלא דמי"מ סיים - ולדידן דאין לנו עסק בנסתרות ואין אתנו יודע מהכוונות טוב ונכון לאומרו מעומד דכתב הרב **בית עובד** (זינים השייכים למזמור לתודה סי"א), ואמר דבר מסתבר דהוא חובר הוא נמצא עומד במעמד ברוך שאמר וכיון שדבר עומד נכון הוא שלא ישב עד אחר אומרו מזמור לתודה, וכן ראייתי לאנשי מעשה נהיגי הכי שלא לישב עד אחר אמירתם מזמור לתודה (ע"כ דברי הבית עובד). וכן אני נוהג.

ויעויין **במשנ"ב** (סי' מ"ח ס"ק א) וז"ל - כתב המג"א פרשת הקרבנות יאמר בעמידה, דוגמת הקורבנות שהיה בעמידה, וע"י בשערי תשובה בשם כמה אחרונים שחולקין ע"ז, ובפרי מגדים כתב דמי"מ בפרשת התמיד ראוי לעמוד שקורין צביבור בקול רם.

עכ"ל. ונראה מדבריו דלא הכריע הדבר.

העולה לדינא - יש שנהגו לעמוד באמירת פרשת הקורבנות, ובאמירתם מזמור לתודה. אולם רבים נהגו לישב באמירתם, וכל אחד יעשה כמנהגו, דיש סמך בפוסקים לשני המנהגים.

נכתב ע"י

הרה"ג שמעון פלולוי שליט"א

מו"ץ הקהילה החרדית מעלה אדומים

פניני מוסר

עניני שבת קודש

קריאת התורה (ו)

כוונת העולה לתורה - כ"כונת כל איש ישראל. הנה זרע ברך ה' בנים לא ישקר, כי מאהבת השם את אבותינו חשק ה' בהם ויבחר בזרעם אחריהם, זרע יעקב איש תם, להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה, ויצונו ה' את כל המשפטים האלה לחיותנו כהיום הזה בזה ובבא.

ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הקדושה הזאת, ועל כן בא עלינו חיוב אמיתי מצד השכל, שכל איש ישראל ישמח בעושיו אשר יצר וברא אותו בחלקו וגורלו הקדוש באומה הקדושה הישראלית, ויתן במחשבתו הודאה תמידית על זה. וביותר בשעה שעולה לקרות בתורה הקדושה התמימה ברב עם קדוש הדרת מלך הקדוש, וביחוד בשעה שמברך ברכת התורה לפניה ולאחריה, יתן הודאה עצומה בשמחה רבה כני"ל. (יסוד ויורש העבודה, ח, ה)

נערך על ידי מו"ם "עבודת שבת קודש"

✉ **להצטרפות לרשימת התפוצה ללא עלות ניתן לשלוח בקשה לדוא"ל: amikta@amikta.co.il**

© **שמעתא עמיקתא** – הגליון נתרם בעילום שם להצלחת התורה ומשפחתו – לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503